

Nr 310.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914; given Stockholms slott den 19 april 1918.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Förslag

till

**Lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången
därstädes den 23 oktober 1914.**

Häri genom förordnas, att 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Krigsfiskal, som i 32 § avses, förordnas av Konungen. Därtill må ej förordnas annan än den, som antingen fullgjort vad författningarna föreskriva såsom villkor för att nyttjas i domareämbeten eller ock tjänstgör eller förut tjänstgjort såsom åklagare vid allmän underrätt och vid avlagt prov visat sig äga erforderlig kännedom om militära lagar och författningar; dock må, då särskild krigsrätt inrättats vid avdelning av flottan, som är på sjötåg, jämväl annan lämplig person, som fullgjort dylikt prov, förordnas att där vara krigsfiskal. Närmare bestämmelser om nu omförmälda prov samt om krigsfiskals tjänstgöring meddelas av Konungen.

Konungen må, där så anses erforderligt, förordna vice krigsfiskal att, då krigsfiskal, som ovan sägs, är förhindrad att tjänstgöra, inträda i hans ställe. Har ej vice krigsfiskal förordnats, eller föreligger hinder även för denne, förordnas annan ställföreträdare av justitiekanslern. I fall, där förordnandet ej utan olägenhet kan avvaktas, må dock den befälhavare, som är behörig att föranstalta om krigsrättens sammankallande, tills vidare förordna ställföreträdare. Meddelar befälhavaren sådant förordnande, åligger det honom att därom lämna underrättelse till justitiekanslern.

Då målets beskaffenhet det fordrar, må justitiekanslern för visst mål förordna särskild åklagare vid krigsrätten.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 12 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementena anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren:

»Jämlikt § 33 i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914 må ej till krigsfiskal förordnas annan än den, som antingen fullgjort vad författningarna föreskriva som villkor att nyttjas i domareämbeten eller ock tjänstgör eller förut tjänstgjort såsom åklagare vid allmän underrätt och vid avlagt prov visat sig äga erforderlig kännedom om militära lagar och författningar.

I en till justitiekanslersämbetet den 15 januari 1916 avlåten skivelse har högsta befälhavaren över kustflottan anført följande: Bestäm-

*Högsta befälhavaren
över
kustflottan.*

melserna i 33 § lagen om krigsdomstolar avse icke blott åklagare vid regements- och stationskrigsrätt utan även åklagare vid särskild krigsrätt, men åklagare vid fältskyrigrätt däremot allenast med den modifikation att, om person med ovan angivna kvalifikationer ej finnes att tillgå, annan lämplig person kan förordnas att vara åklagare vid fältskyrigrätten.

Det är uppenbart, att de omständigheter, som föranlett nyssberörda undantag i avseende å fältskyrigrätt, hava sin huvudsakliga giltighet även i avseende å särskild krigsrätt vid flotta, som är å sjötåg. Det lærer icke vara möjligt att annat än i rena undantagsfall förvärva lämpliga, på ovan angivna sätt kvalificerade personer att under de långa tider, varunder kustflotta numera är och även för framtiden kan antagas bliva sammandragen, permanent tjänstgöra å densamma. Men permanent tjänstgöring torde numera få uppställas såsom ett ofrånkomligt villkor med hänsyn till den verksamhet, som enligt § 10 i militära bestraffningsförordningen tillkommer och med nödvändighet bör tillkomma åklagaren även i avseende å den förberedande utredningen. Man torde alltså vara nödsakad tänka sig ett arrangemang i huvudsaklig överensstämmelse med det i avseende å åklagare vid fältskyrigrätt föreskrivna och till åklagare i det särskilda fallet som regel utse lämplig person inom marinintendenturkåren, som med sitt ifrågavarande uppdrag kan förena annan tjänst vid kustflottan och därvid utan allt för stor olägenhet permanent tjänstgöra därstädes. En lagändring av nu angivet innehåll torde böra genomföras, därvid dock måhända såsom kompetensvillkor för erhållande av förordnande bör kunna uppställas avlagt prov, utvisande att till förordnande ifrågasatt person äger erforderlig kännedom om militära lagar och författningar.

Nämnda skrivelse har av justitiekanslersämbetet blivitt till Kungl. Maj:t överlämnad med skrivelse den 20 januari 1916, däri ämbetet förklarar sig anse de av högsta befälhavaren för kustflottan åberopade skäl väl motivera en lagändring i syfte, att till krigsfiskal vid särskild krigsrätt, inrättad vid sådan avdelning av flottan, som är på sjötåg, må kunna förordnas, förutom personer, som uppfylla de i 33 § uppställda villkor, även annan lämplig person, som avlagt det i nämnda lagrum stadgade prov. Därest vederbörande avlagt dylikt prov, synes man uti de nu ifrågasatta fallen utan nämnvärd olägenhet, kunna avstå från den av lagen även uppställda fordran, att vederbörande skulle tjänstgöra eller hava tjänstgjort såsom åklagare vid allmän underrätt.

Krigshovrätten.
Marinförvaltningen.

Krigshovrätten samt marinförvaltningen hava i infortrade utlåtanden förklarar sig icke hava något att erinra mot en lagändring i det av justitiekanslersämbetet angivna syftet.

I detta sammanhang har jag att anmäla en annan till Kungl. Maj:t inkommen framställning rörande ändring i gällande bestämmelser rörande förordnande av krigsfiskal. Styrelsen för föreningen Sveriges krigsfiskaler har nämligen, under åberopande av ett utav nämnda förening vid sammanträde den 14 oktober 1916 fattat beslut, genom skrivelse den 28 i samma månad hos Kungl. Maj:t anhållit att, enär det visat sig nödvändigt att vid förfall vice krigsfiskal funnes tillhands att inträda i tjänstgöring och det ofta varit förenat med svårigheter att vid dylika tillfällen erhålla lämplig vikarie, vice krigsfiskaler måtte förordnas.

*Föreningen
Sveriges
krigs-
fiskaler.*

På grund av Kungl. Maj:ts remiss har utlåtande över denna framställning avgivits av justitiekanslersämbetet, som därvid — under erinran om de i 7 och 13 §§ av ovannämnda lag intagna bestämmelserna om vice krigsdomares och vice auditörers förordnande — framhållit, att en ändring i 33 § av samma lag vore erforderlig för att vice krigsfiskaler skulle kunna förordnas samt vidare anfört följande: Behovet av vice krigsfiskaler är icke lika stort, som behovet av vice krigsdomare och vice auditörer, ty vikarie för krigsdomare eller för auditör får enligt lagen icke, då fråga ej är om fältskydd, förordnas av militär befälhavare, under det att i de fall, då justitiekanslerns förordnande ej utan olägenhet kan avvaktas, militär befälhavare äger förordna ställföreträdare för krigsfiskal. Emellertid måste det vitsordas, att vid ett par tillfällen, då vikarie för krigsfiskal skolat förordnas, svårighet mött för justitiekanslern att finna person, som avlagt juridisk ämbetsexamen eller prov för krigsfiskalsbefattning och varit villig mottaga det erbjudna förordnandet. Samma svårighet kan antagas möta även militär befälhavare, då han skall förordna ställföreträdare; vid ett dylikt tillfälle har vederbörande nödgats förordna person, som icke avlagt stadgad examen eller prov. Nu berörda svårigheter skulle undanröjas i samma mån, som på förhand förordnade vice krigsfiskaler funnes att tillgå vid förfall för de ordinarie krigsfiskalerna. Justitiekanslern ansåge sig således hava skäl understödja den gjorda framställningen om förordnande av vice krigsfiskaler samt hemställde att bestämmelserna i ämnet gjordes i tillämpliga delar lika med motsvarande föreskrifter angående vice krigsdomare och vice auditörer.

*Justitie-
kanslers-
ämbetet.*

De framställningar, för vilka jag nu redogjort, gå bägge ut på ändringar i de uti 33 § av den gällande militära rätttegångsordningen intagna föreskrifterna om förordnande av krigsfiskal och ställföreträdare för honom vid de i fredstid fungerande krigsrätterna. • Då dessa ändringar, vilka förordats av samtliga i ärendet hörda myndigheter, synas mig vara av behovet pakallade, har jag inom departementet låtit utar-

Departementetschefen.

beta förslag till ändring av nämnda lagrum. Bestämmelserna rörande kompetensen för de krigsfiskaler, som förordnas att tjänstgöra vid särskild krigsrätt, inrättad vid avdelning av flottan å sjötåg, hava därvid upptagits i 1 mom. och bestämmelserna om vice krigsfiskaler, vilka avfattats med ledning av stadgandena i 7 och 13 §§ rörande vice krigsdomare och vice auditörer, i 2 mom. Om den föreslagna lagändringen vinner bifall, komma närmare föreskrifter om vice krigsfiskals tjänstgöringskyldighet att meddelas genom tillägg till instruktionen för krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler, där motsvarande stadganden angående tjänstgöringskyldighet för vice krigsdomare och vice auditör tidigare meddelats.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter nämnda förslag till lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättsgången därstädes den 23 oktober 1914 samt hemställde att för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål lagrådets utlåtande över förslaget måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Henry Lindberg.

Förslag

till

**Lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången
därstädes den 23 oktober 1914.**

Häri genom förordnas, att 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Krigsfiskal, som i 32 § avses, förordnas av Konungen. Därtill må ej förordnas annan än den, som antingen fullgjort vad författningarna föreskriva såsom villkor för att nyttjas i domareämbeten eller ock tjänstgör eller förut tjänstgjort såsom åklagare vid allmän underrätt och vid avlagt prov visat sig äga erforderlig kännedom om militära lagar och författningar. Är särskild krigsrätt inrättad vid avdelning av flottan, som är på sjötåg, må dock till krigsfiskal vid den krigsrätt förordnas den, som i övrigt är till befattningen behörig, ändå att han icke tjänstgjort såsom åklagare vid allmän underrätt. Närmare bestämmelser om ovan omförmälda prov samt om krigsfiskals tjänstgöring meddelas av Konungen.

Konungen må, där så anses erforderligt, förordna vice krigsfiskal att, då krigsfiskal, som ovan sägs, är förhindrad att tjänstgöra, inträda i hans ställe. Har ej vice krigsfiskal förordnats, eller föreligger hinder även för denne, förordnas annan ställföreträdare av justitiekanslern. I fall, där förordnandet ej utan olägenhet kan avvaktas, må dock den befälhavare, som är behörig att föranstalta om krigsrättens sammankallande, tills vidare förordna ställföreträdare. Meddelar befälhavaren sådant förordnande, åligger det honom att därom lämna underrättelse till justitiekanslern.

Då målets beskaffenhet det fordrar, må justitiekanslern för visst mål förordna särskild åklagare vid krigsrätten.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

---

*Utdrag ur protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen den
18 april 1918.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 april 1918, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsrådet Olof af Geijerstam.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

---

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 19 april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren lagrådets den 18 april 1918 avgivna utlåtande över det den 12 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 33 § i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 23 oktober 1914* samt hemställde, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte med en mindre jämkning i förslagets redaktion jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 275 häft. (Nr 310.)

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Harry Guldberg.
